

Signalement

Willem Frijhoff, Michel Groothedde en Christiaan te Strake. *Historische atlas van Zutphen. Torenstad aan Berkel en IJssel*. Nijmegen, Uitgeverij Vantilt, 2011. 80 pp. ISBN 978-94-6004-077-1 (gebonden) €29,50/ ISBN 978-94-6004-099-3 (paperback) €22,50.

Sinds enige jaren verschijnt bij Uitgeverij SUN (en tegenwoordig bij Vantilt) een reeks historische steden- en regioatlassen. Na onder meer Amsterdam, Utrecht, Leiden, 's-Hertogenbosch en Rotterdam is nu ook een atlas over Zutphen beschikbaar. Ongetwijfeld zullen er nog verscheidene atlassen volgen. En terecht, want deze boeken op groot formaat bieden in kort bestek een helder historisch overzicht en zijn ook nog eens fraai om te zien.

De formule is simpel. De geschiedenis is opgedeeld in ruim dertig, min of meer chronologische hoofdstukjes, die steeds een aspect van het lokale verleden belichten, van prehistorie tot heden. Behalve een toelichtende tekst bevat elk hoofdstuk een of meer oude kaarten. Topografische beelden completeren het geheel.

De atlas van Zutphen wijkt niet af van deze formule. In tachtig pagina's ervaart de lezer hoe Zutphen zich na de stadrechtsverlening (tussen 1191 en 1196) voorspoedig ontwikkelde. Al in de veertiende eeuw beleefde de Hanzestad Zutphen zijn Gouden Eeuw. De zeventiende eeuw was juist een moeilijke periode: Zutphen moest zich herstellen van de verwoestingen die het tussen 1572 en 1591 had ondergaan als gevolg van de strijd

tussen Staatse en Spaanse troepen. Het gelijknamige kwartier was zo arm, dat het slechts beperkt aan de Unie kon bijdragen. En tot overmaat van ramp werd frontstad Zutphen van 1672 tot 1674 ook nog eens door de Fransen bezet.

Wie zich snel op de hoogte wil stellen van de Zutphense geschiedenis, kan in deze atlas prima terecht. Voor gedetailleerdere informatie zal men echter al snel teruggrijpen naar de door Frijhoff geredigeerde *Geschiedenis van Zutphen* (1989, herdrukt in 2003). Voor een goede visualisering van de ruimtelijke ontwikkeling van de stad – iets wat je van een atlas zou mogen verwachten – voldoet deze uitgave ook niet helemaal. Dat komt door het uitsluitend gebruik van oude kaarten. Eén nadeel daarvan is dat ze soms moeilijk leesbaar zijn doordat ze niet altijd kunnen worden afgedrukt op het formaat waarop ze indertijd zijn gemaakt. Bovendien zijn de kaarten van toen niet ontwikkeld om de lezer van nu inzicht te geven in ruimtelijke veranderingsprocessen. Oude kaarten zijn onderling moeilijk vergelijkbaar, bevatten voor de moderne gebruiker vaak niet de juiste informatie, en ontberen de helderheid die moderne kaarten wel kunnen bieden. Een combinatie van oude en hedendaagse cartografie (zoals in de *Atlas Amsteland* van Abrahamse, Kosian en Schmitz, 2012) had het verhaal over Zutphen aanmerkelijk kunnen versterken.

Eelco Beukers